

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: DIMITRIE ALEXANDRESCO

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla.	45 lei
6 luni	20
3 luni	10
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni	

Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON M 16/98

SUMAR

Studiu asupra privilegiilor (urmare) de d-l D. Ale-
xandrescu;

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de Casație secția I: Elena Sc. Pharechylde și Creditul
Rural cu Ana I. Paleologu și alții;

Idem, secția II: Petre Ciocănescu cu N. Grecoff ș. a.;

Idem, secția III: Elemora N. I. Albu cu Minist. de Finanțe;
Judecătoria Ocol. T-Măgurele; Alocatul Dimitriu contra
D-lor E. Kipa și P. Spandonide, pentru plată de onor., cu o
Observație de N. D.;

George Panu și discursul ținut de d-l Comșa din partea
Baroului cu ocazia înmormântării.

Studiu asupra privilegiilor *)

Privilegii speciale mobiliare

Privilegiile speciale asupra mobilelor, rezul-
tând din împrejurarea că creditorul a adus
sau a conservat în patrimoniul debitorului,
bunul asupra cărui se exercită privilegiul.

Privilegiul vânzătorului lucrurilor mobile neplătite
(art. 1730, 5°)

Art. 1730, 5° conferă vânzătorului de lucruri
mobile, oricare ar fi natura lor, corporale sau
incorporale (*lex non distinguit*) ¹⁾, un privilegiu

*) Vezi *Curierul Judiciar*, No. 32, 39, 43, 44, 45, 47, 55,
57, 60, 66, 67, 68, 69 și 71 din 1910.

¹⁾ Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, I, 489; Guil-
louard, *Idem*, I, 386; Troplogn, *Idem*, I, 187; Valette, *Idem*,
86, pag. 109; Thézard, *Idem*, 355; P. Pont, *Idem*, I, 147;
André, *Régime hypothécaire*, 236, p. 108; Beudant, *Surêtés per-
sonnelles et réelles*, I, 448; Thiry, IV, 407; Planiol, II, 2610;
Colmet de Santerre, IX, 31 bis, II; Aubry et Rau, III, § 261,
p. 260 (ed. a 5-a); Zacharie, *Handbuch des französischen civi-
rechts*, II, § 261, p. 91, nota 23 (ed. Anschütz); Pand. fr.,
o Privil. et hypothèques, 1957 urm.; Nacu, III, No. 95, pag.
623.—Vezi însă Laurent, XXIX, 474.

Astfel, acest privilegiu există în caz de cesiunea unei
creanțe (cpr. Aubry et Rau, *loco cit.*; T. Hue, XIII, 90; Pand.
fr., *o* Privil. et hypothèques, 1969 urm.; André, *op. și loco
supra cit.*; C. Paris, Sirey, 62, 2. 164); în caz de vânzarea
unei fond de comerț (Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 260, text și
nota 59; André, *op. și loco cit.*; Pand. fr., *o* cit., 1958 urm.;
Dalloz, *Nouveau C. civil annoté*, IV, art. 2102, No. 864 urm.;
C. Paris, D. P. 83, 2. 215; Sirey, 84, 2. 33.—*Contra*: C. Paris,
Sirey, 33, 2. 594; Mourlon, *Examen critique du Comment. de*

asupra mobilelor vândute și neplătite; și aceasta
fie că vânzarea este cu sau fără termen ²⁾. Vân-
zătorul va veni deci, în toate cazurile, asupra
prețului lucrurilor vândute, cu preferință înaintea
celorlalți creditori ai cumpărătorului.

Motivul acestui privilegiu, de o importanță prac-
tică considerabilă, este că lucrul vândut nu intră
în patrimoniul cumpărătorului și nu formează
gajul creditorilor săi, decât sub rezerva de a se
plăti prețul. Ar fi fost nedrept, în adevăr, ca cei-
lalți creditori ai cumpărătorului să se folosească
atât de însuș lucrul cât și de prețul lui, care ar
fi încă datorit, în detrimentul vânzătorului care,
în asemenea caz, ar pierde și lucrul și prețul lui ³⁾.

Alți autori zie că privilegiul vânzătorului ne-
plătit, se întemeiază pe principiul că, până la
plata prețului, el conservă un drept real asupra
lucrului vândut ⁴⁾.

Pentru ca vânzătorul să-și poată exercita privi-
legiul său, trebuie ca lucrul vândut să se găsească
încă în posesiunea cumpărătorului (art. 1730, 5°,
ad *in initio*) ⁵⁾, căci altfel privilegiul s'ar stinge ⁶⁾.

Troplogn sur les privilèges, I, 123, p. 328 urm.; Persil, *Ré-
gime hypothécaire*, I, p. 142, etc.)

În caz de expropriere pentru utilitate publică a imobilului
în care se exercită comerțul, vânzătorul fondului își exercită
privilegiul său asupra despăgubirii acordată cumpărătorului.
C. Paris, Sirey, 72, 2. 164. Cpr. T. Hue, XIII, 91, *in fine*, p.
111; Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 500.

De asemenea, dacă lucrul mobil vândut și neplătit, a fost
asigurat și a perit prin foc sau alt sinistru, privilegiul vân-
zătorului se întinde, în baza art. 1721, asupra despăgubirii
datorită de compania de asigurare. Vezi explic. art. 1721 în
Curierul Judiciar din anul curent 1910, No. 31.

²⁾ C. București, *Curierul Judiciar* din 1899, No. 32.

³⁾ Vezi Beudant, *op. cit.*, I, 445, p. 392.

⁴⁾ Cpr. Martou, *op. cit.*, II, 464; Guillouard, *Idem*, I, 383;
Valette, *Idem*, 84.—Vezi însă Laurent (XXIX, 472), care ca-
lifică această doctrină de falsă.

⁵⁾ Pentru aceasta nu este însă nevoce ca cumpărătorul să
aibă deținea fizică sau materială a lucrului, posesiunea
juridică fiind suficientă. Beudant, *op. cit.*, I, p. 394, nota 1;
T. Hue, XIII, 91, p. 110.

Astfel, cumpărătorul care a împrumutat, depozitat, aman-
nețat, etc. lucrul cumpărat, etc. are posesiunea juridică a
acestui lucru. T. Hue, *loco supra cit.*

⁶⁾ S'a decis, de asemenea, că vânzătorul își pierde privi-
legiul său când, pentru plata prețului datorit, primește electe

Motivul acestei dispoziții este că, dacă lucrul a trecut în posesiunea unui terțiu de bună credință, acesta poate să invoace principiul inseris în art. 1909.

Și fiind că regula de mai sus, după care lucrul trebuie să se găsească în posesiunea cumpărătorului, pentru ea privilegiul vânzătorului să poată fi exercitat, nu este decât o aplicare a art. 1909, trebuie să decidem că vânzătorul își va păstra privilegiul său contra posesorului actual, care ar fi dobândit lucrul cu rea credință, adică cu știință că prețul lui nu era plătit, și chiar contra posesorului de bună credință, dacă cumpărătorul primitiv a perdut lucrul, sau dacă acest lucru i-a fost furat (art. 972) 7).

Privilegiul vânzătorului subzistă, de asemenea, atunci când cumpărătorul a vândut lucrul, *însă nu l-a predat încă*, căci, pe de o parte, lucrul se găsește în posesiunea lui, așa cum cere textul legii, iar pe de alta, este de principiu că *transferarea reală* a posesiunii lucrului mobil poate singură să facă să dispară drepturile dobândite mai înainte de terții asupra acestui lucru 8).

Acest privilegiu n'ar mai subzistă însă, după unii, conform teoriei lui Brodeau din vechiul drept francez 9), atunci când lucrul ar fi fost revândut de bună voe și predat de cumpărător, iar prețul ar fi încă datorit, pentrucă lucrul supus privilegiului este însuși lucrul vândut, iar nu creanțele ce pot să rezulte din vânzarea lui 10).

Cu toate acestea, soluția contrară este generalmente admisă, și cu drept cuvânt după noi, pentru că privilegiul se exercită asupra *prețului lucrului*, iar nu asupra însuși lucrului 11).

Dar dacă chestiunea este controversată în cazul

negociabile, precum: cambii subscrise de cumpărător, căci în asemenea caz, se operează o novație prin substituțirea unei datorii noi, acelu vechi. Trib. Iași, *Dreptul* din 1900, No. 69. — *Contra*: C. Iași, *Curierul Judiciar* din 1901, No. 51. Cpr. André, *Régime hypothécaire*, 238, p. 109.

7) Cpr. Valette, *op. cit.*, 85, pag. 105; B udant, *op. cit.*, I, 447, p. 394; Cloes, *Privil. et hypothèques*, I, 518, p. 295.

8) Valette, *op. cit. loco supra cit.*: Guillaouard, *Privil. et hypothèques*, I, 390; Martou, *Idem*, II, 474; Baudry et Loynes, *Idem*, I, 495; P. Pont, *Idem*, I, 151; Troplong, *Idem*, I, 184 bis; Beudant, *op. cit.*, I, 447, p. 394. 395; André, *op. cit.*, 239, p. 109; Mourlon, *Examen critique du Comment. de Troplong sur les privilèges*, I, 115; Colmet de Santerre, IX, 32 bis II. — *Contra*: Planiol, H, 2619; Aubry et Rau, III, § 261, p. 262, text și nota 62 (ed. a 5-a); Laurent, XXIX, 479, etc.

9) Cpr. Valette, *Privil. et hypothèques*, 84, *in fine*, p. 104.

10) Valette, *op. cit.*, 85 p. 107 urm.; Martou, *Idem*, II, 475; Persil, *Régime hypothécaire*, I, art. 2102, § 4, No. 1, p. 140; C. Nancy, D. P. 50, 2. 122; Sirey, 50, 2. 285, Cpr. Trib. Huy (Belgia), *Pasicrisie belge*, 91, 3. 327 (sentință citată de T. Hue și necontrolată).

11) T. Hue, XIII, 92; Laurent, XXIX, 480; Colmet de Santerre, IX, 32 bis III; Aubry et Rau, III, § 261, p. 263, text și nota 63 (ed. a 5-a); Beudant, *op. cit.*, I, 447, p. 395; Guillaouard, *Privil. et hypothèques*, I, 391; Baudry et Loynes, *Idem*, I, 497; Troplong, *Idem*, I, 119; P. Pont, *Idem*, I, 149; Cloes, *Idem*, I, 521, p. 471-472; Thézard, *Idem*, 358, p. 471, 472;

unei vânzări benevole, toți autorii recunosc că privilegiul vânzătorului subzistă atunci când lucrul a fost vândut în mod silnic, după cererea unui creditor, precum ar fi, de exemplu: un moștenitor beneficiar sau sindicul falimentului 12).

Privilegiul vânzătorului mai subzistă încă atunci când cumpărătorul a împrumutat altuia, a depozitat sau a amanetat lucrul cumpărat, al cărui preț el nu l-a plătit, pentrucă, după cum am văzut mai sus, el posedă în realitate lucrul prin intermediarul detentorului lui 13).

Rămâne însă bine înțeles că creditorul amanetar, care ar fi de bună credință, va fi preferat vânzătorului lucrului 14).

Privilegiul vânzătorului n'ar putea, de asemenea, fi exercitat în dauna locatorului imobilului în care lucrul vândut ar fi fost pus. Locatorul va fi, în asemenea caz, preferat vânzătorului lucrului, afară de cazul când acest din urmă va stabili, prin orice mijloace, că locatorul știea în momentul introducerii lucrului în casa închiriată sau pe moșia arendată, că prețul lucrului adus la dânsul eră încă datorit, fie că el a dobândit această cunoștință dela însuși vânzătorul lucrului în chestiune (art. 1733, § 2 15), fie de aiurea. Este adevărat că art. 1733, § 2 nu vorbește de cât de ineunștințarea făcută de vânzător, însă aceasta nu împiedică pe locator de a se informa și de aiurea; și de căteori se va constata în fapt că el este de rea credință, de atâtea ori privilegiul său va fi primat de acel al vânzătorului 16).

Vânzătorul unor lucruri mobile neplătite, care va voi să primeze pe locatorul în al cărui imobil aceste lucruri au fost transportate, va face deci foarte bine de a înștiința pe locator, conform art. 1733, 2° că prețul acestor lucruri i se dă-torește înă de către cumpărătorul locator, căci

Mourlon, *op. cit.*, I, 119, p. 311 urm. Cpr. C. Riom, D. P. 80. 2. 4; Sirey, 80. 2. 121, etc.

12) T. Hue XIII, 92, *ab initio*, p. 111; Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 497, *ab initio*, etc.

13) Cpr. C. București, *Curierul Judiciar* din 1899, No. 32; Aubry et Rau, III, § 261, p. 266, 267, text și nota 69; Valette, *op. cit.*, 85; Martou, *Idem*, II, 478; Cloes, *Idem*, I, 492, 493; P. Pont, *Idem*, I, 152; Thézard, *Idem*, 360; André, *op. cit.*, 242, p. 110; Laurent, XXIX, 483; T. Hue, XIII, 91. *Contra*: Troplong, *op. cit.*, I, 151; Paulier, *Théorie raisonnée du C. civil*, VII, p. 152, 153 (ed. din 1842).

14) Aubry et Rau, *loc. cit.*, p. 267; André, *op. cit.* și *loc. supra cit.*, etc.

15) Cas. fr. D. P. 1909, I, 57 (cu nota lui P. de Loynes); André, *op. cit.*, 242, p. 110; Aubry et Rau, III, § 261, p. 267; Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 506 urm. Cpr. Trib. Langres, D. P. 95, 2. 17.

Se decide, în genere, că cunoștința ce locatorul ar fi luat mai târziu despre drepturile vânzătorului, n'ar împiedica privilegiul său de a-și avea ființă. Aubry et Rau, *loc. cit.*, p. 267, nota 70 (ed. a 5-a), și autoritățile citate acolo.

16) Chestiunea este controversată, însă această controversă va fi semnalată *infra*, sub art. 1733, 2°.

altfel el s'ar expune a fi primit de către locator, de câte ori acesta ar fi de bună credință.

O asemenea încunoștiințare va trebui făcută chiar locatorului principal, încunoștiințarea făcută locatorului nefiind suficientă, în caz de sublocățiune sau subarendare ¹⁷⁾.

Ce trebuie să decidem în caz când lucrul vândut a fost transformat de către cumpărător? De exemplu: s'a vândut postav, și această materie a fost transformată în hainc; s'a vândut grâu, care a fost măcinat, etc. În toate aceste cazuri și în altele de asemenea natură, privilegiul subzistă el? Afirmativa este în genere admisă, de câte ori lucrul vândut n'a fost alterat în natura sa esențială și de câteori el se poate recunoaște, cu toată transformarea lui ¹⁸⁾.

În caz când lucrul mobil vândut a fost imobilizat de către cumpărător, existența privilegiului vânzătorului este supusă unei distincții:

1° Dacă imobilizarea este rezultatul încorporației, ceea ce se va întâmpla atunci, de exemplu, când materialul vândut a fost întrebuințat la construirea unui edificiu, privilegiul vânzătorului este stâns, pentru că lucrul vândut perzându-și individualitatea și caracterul său primitiv, nu mai poate fi deosebit și recunoscut. Apoi, privilegiul vânzătorului fiind mobil, în specie nu mai există un lucru mobil, ci un imobil ¹⁹⁾.

Soluția contrară este, însă generalmente admisă în Franța, cel puțin în privința creditorilor chirografari ²⁰⁾, în caz de imobilizare prin destinație, când de exemplu, o mașină agricolă vândută a fost pusă de cumpărător pe un fond al său pentru

¹⁷⁾ Cas. rom. Bulet. 8-a I, 1889, p. 521.

¹⁸⁾ Thiry, IV, 406, p. 350; Guillouard, *Privil. et hypothèques*, I, 404, 405; Valette, *Idem*, 85, p. 106; Martou, *Idem*, II, 479; Thézard, *Idem*, 357; Baudry et Loynes, *Idem*, I, 501; P. Pont, *Idem*, I, 153; Mourlon, *op. cit.*, I, 64, p. 128 urm.; Aubry et Rau, III, § 261, p. 267, text și nota 71 (ed. a 5-a); Colmet de Santerre, IX, 32 bis V; Laurent, XXIX, 485.—*Contră*: Grenier, *Tr. des hypothèques*, II, 316, p. 24 urm. (ed. din 1833). Cpr. Planiol, II, 2614; T. Huc, XIII, 96. Vezi și Troplong, *Privil. et hypothèques*, I, 109, combătut în această privință de Mourlon (*loc. supra cit.*). Mai vezi Duranton, XIX, 124.

¹⁹⁾ Baudry et Chauveau, *Des biens*, 95; Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, I, 502; Guillouard, *Idem*, I, 407; P. Pont, *Idem*, I, 154; Thézard, *Idem*, 65 și 257, p. 471; Beudant, *op. cit.*, I, 447, p. 396; Colmet de Santerre, IX, 32 bis V; T. Huc, XIII, 95, *in fine*; Planiol, II, 2616 (ed. a 5-a), etc.

²⁰⁾ Chestiunea de a se ști dacă privilegiul vânzătorului este opozabil creditorilor ipotecari, atunci când imobilul la care lucrul mobil a fost încorporat, este ipotecat, e controversată, din cauza art. 1777, după care ipoteca se întinde asupra tuturor înbușăturilor survenite imobilului, ipotecat, în urma constituției ipotecei. Această controversă va fi examinată sub acest text. Vezi de pe acum asupra ei, Beudant, *op. cit.*, I, 447, p. 396; Aubry et Rau, III, § 284, p. 670, text și nota 4 (ed. a 5-a); Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, I, 504 și III, 1945; Guillouard, *Idem*, I, 406 și III, 1524; Valette, *Idem*, 85, *in fine*, p. 107; T. Huc, XIII, 95; Planiol, II, 2616; Cas. fr., *Sirey*, 87, I, 54; D. P., 87, I, 394; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1882, No. 20, etc.

serviciul și exploatarea acestui fond (art. 468 C. civ.), fiindcă această imobilizare n'ar fi opozabilă vânzătorului ²¹⁾.

Textul corespunzător belgian (art. 20, 5°) decide cu toate acestea chestiunea în sens contrar, și este de regretat că acest paragraf n'a fost reprodus de legiuitorul nostru, lată cum se exprimă acest text:

«Privilegiul stabilit de No. 4 și 5 a prezentului text, va încetă de a-și produce efectele sale, dacă aceste obiecte mobile au devenit imobile prin destinație sau încorporație, afară de cazul când este vorba de mașini și aparate întrebuințate în stabilimente industriale, etc.».

Așa dar, regula de mai sus suferă excepție în Belgia, în privința mașinilor și aparatelor întrebuințate în stabilimentele industriale, excepție care are de scop înlesnirea vânzării acestor lucruri, necesare la dezvoltarea industriei. În acest caz excepțional, textul suscitât belgian mărginește durata privilegiului la doi ani dela predare. Afară de aceasta, privilegiul vânzătorului acestor mașini este supus, în interesul terțiilor, la oarecare condiții de publicitate, fără care terții ar fi putut fi înșelați, crezând că mașinile cumpărate de debitorul lor ar fi fost plătite. Textul nostru a eliminat din art. 1730, 5° această dispoziție a legii belgiene, după cum am arătat mai sus.

Această lacună regretabilă nu există însă în materie comercială, la caz de faliment al cumpărătorului, căci iată cum se exprimă art. 783, 3° din codul de comerț.

«Dispozițiile codului civil, privitoare la privilegiile asupra mobilelor se aplică și în materie de faliment, cu rezerva dispozițiilor speciale cuprinse în acest cod, și cu modificările următoare:

3° Creanța pentru prețul neplătit al mașinilor de importanță valoare, întrebuințate într-o exploatare industrială, manufacturieră sau agricolă, este privilegiată în rangul indicat la No. 5 de sub art. 1730 din codul civil, asupra mașinilor vândute și predate falitului în cei trei ani cari au precedat declarația falimentului, cu toate că ar fi devenit imobile prin destinație. Acest privilegiu nu va avea nici un efect, dacă vânzătorul, în cele trei luni dela predarea mașinilor în primirea cumpărătorului în țară, nu va fi făcut să se transcrie actul din care rezultă vânzarea și creanța sa, în registrul de transcripțiune imobiliară al tribunalului în jurisdicția căruia s'a așezat mașinile» ²²⁾.

²¹⁾ Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 503; Guillouard, *Idem*, I, 405; Valette, *Idem*, 85, p. 107; P. Pont, *Idem*, I, 154; Beudant, *op. cit.*, I, 447, p. 396; Planiol, II, 2616; Aubry et Rau, III, § 261, p. 269, text și nota 72, precum și autoritățile citate acolo. Codul japonez este expres în această privință (art. 157 din garanția creanțelor). Vezi textul de mai sus reprodus de Guillouard, *loc. supra cit.* — *Contră*: C. București, *Dreptul* din 1884, No. 18.

²²⁾ S'a decis, cu privire la acest text, că atunci când pentru vânzarea mașinilor prevăzute de el, s'a stipulat prin contract că predarea lor să se facă cumpărătorului în urmă și în mod succesiv, pe măsura ce ele vor fi confecționate, în acest caz,

Privilegiul vânzătorului de lucruri mobile, statornicit de art. 1730, 5°, garantează prețul vânzării lucrului vândut, cu toate accesoriile, precum: cheltuielile contractului și dobânda prețului, în cazurile în care ea este datorită, această dobândă nefiind decât un accesoriu al lucrului principal²³).

Va să zică, în principiu, trebuie să existe o vânzare de lucruri mobile, fie corporale, fie incorporale, după cum s'a văzut mai sus, pentru ca acest privilegiu să aibă loc; de unde rezultă că privilegiul vânzătorului de lucruri mobile, nu are loc în materie de schimb²⁴).

S'a observat însă că, uneori, poate să existe vânzare, fără ca să existe propriu zis un vânzător și un cumpărător. Astfel este, de exemplu, cazul în care s'a constituit unei femei o dotă mobilă prețuită, conform art. 1245 din codul civil. În acest caz, se susține, cel puțin de unii, că bărbatul este considerat ca un cumpărător al dotei, existând în specie o adevărată vânzare (*vera venditio*), în baza regulii cunoscute: *estimatio facit venditionem*²⁵).

Autorii cari admit această soluție, susțin că femeea are, în specie, privilegiul vânzătorului față de ceilalți creditori ai bărbatului, atunci când ea primește dela acest din urmă bani, în loc de lucrurile constituite dotă. Chestiunea este însă, după cum știm, controversată²⁶).

actele care constată obiectele vândute și predate, precum și prețul lor în sensul textului citat, sunt numai facturile eliberate de cumpărător; de unde rezultă că transcrierea acestor facturi în registrele prevăzute de acest text, este suficientă, pentru stabilirea și conservarea privilegiului vânzătorului asupra mașinilor vândute, în privința sumelor ce i se datoresc din prețul lor, chiar dacă contractul primitiv n'a fost transcris. Cas. rom. Bult. 1896, p. 621 urm. S'a mai decis, tot cu privire la acest text, că privilegiul vânzătorului pentru mașinile neplătite, prevăzute de art. 1730, 5°, nu trebuie transcris, după cum cere art. 783, 3° C. com., această transcriere fiind cerută numai în cazul când cumpărătorul este comerciant, nu însă și atunci când el nu este comerciant, chiar dacă ar fi în stare de insolvabilitate. C. Iași, *Curierul Judiciar* din 1901, No. 51, p. 411.

²³ Tropiong, *Privil. et hypothèques*, I, 219; Cloes, *Idem*, I, 517; Baudry et Loynes, *Idem*, I, 490; Thézard, *Idem*, 356; André, *op. cit.*, 237, p. 109; Laurent XXIX, 475. Cpr. C. București, *Dreptul* din 1901, No. 27.

Acest privilegiu nu garantează însă daunele alocate de justiție, nici acele prevăzute printr-o clauză penală. Baudry et Loynes, *op. și loco cit.*; Martou, *Idem*, II, 472; Guillaouard, *Idem*, I, 402; Laurent, XXIX, 475.—*Contra*: Cloes, *Privil. et hypothèques*, I, 517, p. 295, etc.

²⁴ Guillaouard, *Privil. et hypothèques*, I, 387; Martou, *Idem*, II, 467; Baudry et Loynes, *Idem*, I, 487; Nacu, III, No. 99, p. 625, și toți autorii.

²⁵ *Quid juris* în materie de schimburi imobiliare, în privința privilegiului vânzătorului prevăzut de art. 1737, 1° 2° Vezi *infra* explic. acestui text, și tom. IX al Coment. noastre, p. 17 și 18.

²⁶ Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 200.

²⁷ Vezi în sensul de mai sus, Laurent, XXIX, 473; Cloes, *Privil. et hypothèques*, I, 514, p. 293; Martou, *Idem*, II, 466; Bellot des Minières, *Tr. du régime dotal*, I, 734; Nacu, III, No. 98, p. 624, 625; C. Montpellier, D. P. 48, 2, 173; Sirey,

Ne-a mai rămas acum, spre a complectă comentariul art. 1730, 5°, a vorbi de dreptul de revendicare al vânzătorului lucrurilor mobile neplătite. Această materie va forma obiectul studiului următor.

D. ALEXANDRESCO

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 7 Maiu 1910

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

Elena Sc. Pherekyde și Creditul funciar rural București cu Ana I. Paleologu și a.

Defăimarea unui act de fals — Defăimare de falsă a dovezii de comunicarea deciziunii supusă recursului — Dacă Curtea de casație poate face verificarea. — Suspendarea afacerii și trimiterea ei la instanța de fond spre a constata falsul chiar în lipsa părții care a declarat actul de fals. — (Art. 162, 163, 164, 165, 166 și 167 din proc. civil).

1. Atunci când la instanța de recurs se defăimă un act de fals, Curtea de casație, chiar în cazul când este locul numai la verificare de scripturi, nu procedează ea însăși la această verificare, pentru că ea nu este competentă să facă constatări de fapt, ci apreciază numai dacă defăimarea de fals adusă actului, este de natură să o autorizeze a suspenda judecata recursului și trimite actul defăimat la instanța de fond competentă a se pronunța asupra falsității sau veracității actului.

2. Pentru ca Curtea de casație să poată aprecia dacă este locul să suspende judecata unui recurs în caz când s'a defăimat un act de fals trebuie să îndeplinească în prealabil formalitățile prevăzute de art. 163, 164 și 166 din proc. civil, instanța de trimitere neavând a îndeplini asemenea formalități.

3. Instanța de trimitere chemată a se pronunța asupra falsității unui act este datorare să procedeze la constatarea falsului, chiar în lipsa părții care a declarat actul de fals.

Deciziunea 262/910.—Admise ambele recursuri și casație, după recursul făcut de Elena Sc. Pherekyde ș. a., decizia Curții de apel Iași, s. II, No. 65/909, dată în proces cu Ana I. Paleologu și alții.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat M. Pherekyde, în dezvoltarea motivelor de casare din recursul făcut de Elena Sc. Pherekyde;

Pe d-l avocat N. Ștefănescu, în dezvoltarea motivelor din recursul Creditului funciar rural București;

Pe d-l avocat N. Papadat, care a pus aceleași concluziuni; și

Pe d-l avocat V. Sculy Logotetides, în combateri.

Deliberând,

Asupra motivelor de casare:

I. «Violarea art. 162 și următorii din proced. civil, exces de putere și eroare grosieră de fapt care a antrenat o gravă eroare de drept și nemotivare. Într'adevăr: la audiența din 2 Martie 1909, această Înalță Curte observând că recursul făcut de d-na Ana Paleologu, contra decizii Curții din Iași secția II cu No. 26/908 este introdus peste termenul legal două luni, scootit dela data adevăritei de primire, atestată de portărelul Curții din Iași (atașată la dosarul Curții din Iași la pag. 204),

48, 2, 557.—Vezi însă Planiol, III, 1505, *in fine*. Vezi și alți autori citați *pro* și *contra*, în tom. VIII al Coment. noastre, p. 201, nota 3.

această înaltă Curte prin încheierea No. 161 din arătata zi, față de declarația d-nei Ana Paleologu, că atacă în fals zisa adevărul, a trimis afacerea în cercetarea Curții din Iași pentru judecarea incidentului de fals. Curtea din Iași, sezisată astfel cu judecarea acestei noi afaceri, constată în prima parte a deciziunii sale că, e vorba de constatarea unui fals, apoi că ar fi vorba de o verificare de scripturi și de ne-am prezentat prin procurator în regulă, spre a asista la instruirea falsului și deci la administrarea probelor ce va produce d-na Ana Paleologu pentru a dovedi cererea de fals ce formulase, Curtea depărțându-se de procuratorul nostru pe motiv că nu ar avea o procură în regulă și specială și fără ca d-na Ana Paleologu să administreze vre-o probă scoasă din proces adevărul de predarea copiei după decizia cu No. 26/908, cu alte cuvinte, anulează sau recunoaște falsitatea aceluia act fără ca reclamanta să fi produs vre-o probă. Curtea întemeiată pe faptul absenței aparante admite cererea d-nei Paleologu, adică falsitatea sau înlăturarea actului, fără ca d-sa să administreze vre-o dovadă și nici nu arată motivele pe care se sprijină deciziunea, cu subscrierea nu atacasem acel act, nici nu-l produssem, această înaltă Curte ca chestiune de ordine publică, constatând că recursul este peste termen, luând ca punct de plecare data adevărului și observând d-na Paleologu că recursul d-sale este peste termen, dânsa a atacat în fals acea adevărul; ca dar trebuia să facă proba falsului, așa că fie că așa fi fost prezente fie că așa fi fost absente, situația era aceeași, dovada falsității trebuia să o facă d-na Paleologu, actul fiind un act public atașat la dosar, iar nu act produs de mine; ceea ce este mai curios este că Curtea din Iași pentru noi intimații, găsește că ar fi trebuit să ne prezentăm în persoană pe când pe d-na Ana Paleologu o primește a se prezenta și pleđa prin mandat, deși art. 163 din proc. civilă nu face această distincțiune; cu alte cuvinte Curtea comite un înverdat exces de putere când face această excepțiune în favoarea d-nei Paleologu așa că chiar în teoria Curții părțile nefiind prezente în persoană, afacerea trebuia suspendată iar nu judecată.

11. «Exces de putere și violarea art. 167 din proced. civilă și greșita aplicare a art. 165 din acea procedură. D-na Paleologu care se înscrisese în fals dinaintea înaltei Curți de cauze, s. I, contra adevărului portăreilor de pe lângă Curtea de apel din Iași de predare, către d-sa a deciziunii acelei Curți cu No. 26/908 în instanța de instruire a falsului dinaintea Curții de apel din Iași, secția II, unde d-sa era față printr'un mandat special n-a mai stăruit în declarația sa de fals n-a dovedit cu nimic falsitatea zisului act și n-a arătat pe autorul falsului și cu toate acestea Curtea de apel în loc să stabilească că actul este adevărat, și scrierea și iscălitura să se considere că recunoaște, cum prescrie formal art. 167 din proced. civilă, a scos actul din proces pe baza art. 165 din proced. civilă invocată de avocatul d-nei Paleologu, articol al cărui dispozițiuni nu avea aplicație în speță de oarece s'a servit în instanță și pe care l-a declarat în fals partea căreia ei s'a opus; ci era vorba de un act public actul portăreilor de pe lângă Curtea de apel din Iași de predarea către d-na Ana Paleologu a deciziunii acelei Curți.

«Curtea de apel desființând acel act fără ca să se fi dovedit falsitatea lui de partea care l-a atacat în fals, a comis un vădit exces de putere».

Având în vedere că din decizia adusă în recurs rezultă că această înaltă Curte constatând că este făcut târziu recursul de d-na Ana I. Paleologu în contra decizii cu No. 26/908 a Curții de apel din Iași, într'un câr era dat peste termenul de două luni dela data dovezii prin care se constată comunicarea către recurentă a copiei după acea decizie; avocatul recurentei, pe temeiul procurii autentice speciale ce avea din partea clientei sale, a declarat că semnătura din dovada de comunicare nu este a recurentei, că față cu această declarație și cu cererea intimărilor de a se procedea la verificarea de scripturi, această înaltă Curte, găsiind că este cazul a se face verificarea de scripturi și cum nu intră în competența sa să procedea la această verificare, și să se pronunțe asupra veracității sau falsității

semnăturii din dovadă, fiind toate constatări de fapt, prin decizia No. 109/908 a dispus ca secția II, a Curții de apel din Iași să procedea la formalitățile și constatarea falsului, conform legii;

Că dând urmare acestei însărcinări, Curtea de apel, prin decizia adusă în recurs, întemeindu-se pe art. 165 din procedura civilă, scoate din proces dovada de comunicare defăimată de falsă, pe motiv că intimații de și citați personal înaintea sa conform art. 163 din procedura civilă, pentru a declara dacă voește a se sluji de dovadă, nu s'au prezentat în persoană, ci prin procurator, fără să justifice vre o împedcare bine căvântată, care i-ar fi pus în neputință ca să vină la sedință, singurul caz în care s'ar fi putut prezenta prin procurator, având procură specială pentru aceasta, cum regulează art. 163 din procedura civilă;

Considerând că atunci când în instanța de recurs se defăimă un act de fals, înaltă Curte de cauze chiar în cazul când este local numai la verificarea de scripturi nu procedeașe ea însăși la această verificare, pentru că nu este competentă să facă constatări de fapte, și apreciază numai dacă defăimarea de fals adusă actului este de natură să o autorizeze a suspenda judecata recursului până după constatarea falsului, și trimite actul defăimată la instanța de fond competentă a se pronunța asupra falsității sau veracității actului;

Că pentru a aprecia dacă este local să suspende judecata recursului și a trimite actul la instanța de fond competentă a se pronunța asupra veracității sau falsității actului defăimată, este înverdat că înalta Curte trebuie să îndeplinească în prealabil formalitățile prescrie de art. 163 164 și 166 din procedura civilă, căci în cazul când partea care a produs actul ar declara că nu se mai servă de act sau că partea care l'a defăimată de fals n'ar mai stăruie în declarație nu va mai fi loc la suspendarea judecării recursului și trimiterea actului la instanța de fond competentă a se pronunța asupra veracității sau falsității lui;

Considerând că s'a stabilit în primul considerant că rezultă din decizia de trimitere No. 100 din 1909 că această înaltă Curte a făcut părților întrebările cerute de art. 164 și 166 din proc. civilă și că numai față cu declarația avocatului recurentei împuneric cu procura autentică specială ca semnătura de pe dovadă nu este a clientei sale, și cu cererea intimărilor de a se procedea la verificarea de scripturi, a suspendat judecata recursului și a dat Curții de apel din Iași în însărcinarea ca să procedea mai departe la îndeplinirea celorlalte formalități și constatarea falsului conform legii;

Considerând că așa fiind, numai prin exces de putere Curtea de apel din Iași, prin decizia adusă în recurs, a scos din proces dovada de comunicare defăimată de falsă căci a procedat fără cădere la îndeplinirea formalităților prescrie de art. 164 și 166 din proc. civilă, formalități ce s'a stabilit că fuseseră îndeplinite de însăși această înaltă Curte înainte de a pronunța decizia prin care a dat însărcinarea Curții de apel din Iași ca să procedea mai departe la formalitățile și constatarea falsului conform legii;

Considerând că afară de această, în materie de ordine publică, cum este constatarea de făcut dacă un recurs este sau nu introdus în termen, ca în speță, judecătorii nu trebuie să scoată din proces dovada de comunicare a decizii adusă în recurs, întemeindu-se pe faptul că, fiind defăimată de falsă de către recurentă, intimatul în recurs, în urma chemării ce i-s'a făcut, nu s'a prezentat în persoană pentru a face declarația cerută de art. 164 din proc. civilă dacă înțelege să se servească de dovada de comunicare; că, în asemenea caz, trebuie a se procedea la constatarea falsului, căci dacă se scoate din proces dovada de comunicare fără a fi constatată de falsă, se dă puțință să se judece nu recurs introdus peste termenul fixat de lege înfrângându-se astfel o regulă de procedură dictată într'un in-

teres de ordine publică, acela d'a nu să perpetua judecățile;

Considerând că decizia adusă în recurs urmând a fi casată pentru aceste motive, este fără interes a se mai cerceta și celelalte motive de casare invocate în ambele recursuri;

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 15 Septembrie 1910

Președinția d-lui D. CUCULI, președinte

Petre Ciocănescu cu N. Grecof ș. a.

Apel.—Dacă într'o singură petiție nu se poate cuprinde mai multe apeluri când apelantul are acelaș interes să se judece printr'o singură hotărâre. (Art 326 din procedura civilă).

Dacă art. 336 din procedura civilă cere, — ca o regularitate a apelului, — o petiție scrisă, aceasta o face pentru a înlătura apelul oral, și nu exclude ca într'o singură petiție să se cuprindă mai multe apeluri, atunci când apelantul are acelaș interes ca să se judece printr'o singură hotărâre, conform principiului că, unde nu este interes, nu este acțiune.

Deciziunea 133/910. — Casată, după recursul făcut de Petre Ciocănescu, decizia Curții de apel Galați s. II, No. 19/910, dată în proces cu N. Grecof și alții.

Curtea.

Ascultând pe d-l avocat I. Moșoiu, în desvoltarea motivului de casare;

Pe d-l P. Bors, în combateri; și

Pe d-l Procuror N. Zamfirescu, în concluziuni;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Exces de putere și violarea principiului că acolo unde nu e interes nu e acțiune. În adevăr, urmând în baza unui titlu executor ce am în contra debitoarei Tina Ivanciuc cinci imobile din Tulcea, contra acestei urmării s'au ivit cinci contestații cari s'au atașat la dosar și s'a fixat judecata lor pentru ziua de 12 Ianuarie 1910. La acest termen neputându-mă prezenta, justificând absența, Trib. a judecat în lipsa mea aceste contestații și le-a admis dând sentința No. 1, 2, 3, 4 și 5. Am făcut apel contra acestor hotărâri la Curtea de apel Galați, cu act de pauperitate, iar la termen Curtea imi respinge apelul ca inadmisibil, pe motiv că trebuia să fac cinci apeluri de oarece atacam cinci hotărâri. Curtea procedând astfel, comite un exces de putere, de oarece regularitatea apelului meu nu se putea aprecia decât în vedere cu art 56 din legea timbrului, singurul care prevede forma apelului bazat pe interese fixal, iar nu procedura civilă, după care era suficient a-mi manifesta în scris voința de a face apel și a semna apelul, ceace am făcut în speță. Mai mult decât atât, chiar dacă un apel ar fi făcut contra mai multor persoane cu interese distincte și drepturi opuse, ceace mi se putea impune, era de a depune de atâtea ori taxa câte persoane netaxate am în apelul meu, însă nu să mă priveze de dreptul meu de apel. În speță, eu mă serveam cu act de pauperitate, satisfăcând în totul și această cerință, și nu poate fi nici un înțeles a se lua o măsură ca aceia de a mi se respinge apelul decât numai călcându-se principiul că cu toate că unde nu e interes nu e acțiune».

Având în vedere că, din decizia supusă recursului se constată că recurentul Petre Ciocănescu a pus în vânzare silită mai multe imobile, ca fiind proprietatea debitoarei sale Tina M. Ivanciuc;

Că la această urmărire s'au făcut cinci contestațiuni separate având de obiect revendicarea a câte un imobil

din cele urmărite și aflate în posesiunea contestatorilor, contestațiuni admise de Tribunalul Tulcea prin sentințe No. 1, 2, 3, 4 și 5 din 12 Ianuarie 1910; că Petre Ciocănescu apelează toate aceste sentințe printr'o singură petiție, iar Curtea de apel respinge apelul ca neregulat, motivând că deși recurentul se servă de act de pauperitate trebuiesc făcute atâtea petițiuni de apel câte hotărâri se apeau;

Considerând că toate contestațiunile aveau de obiect scoaterea de sub urmărire a unor imobile care, deși diferite, însă erau cuprinse într'o singură urmărire;

Că, recurentul apelând hotărârile, pronunțând contra sa, avea un interes unic de a se opune la scoaterea imobilelor de sub urmărirea ce începuse;

Considerând că dacă art. 326 din procedura civilă cere — ca regularitate a apelului — o petiție scrisă, aceasta o face pentru a înlătura apelul oral și nu exclude ca, într'o singură petiție, să se cuprindă mai multe apeluri atunci când apelantul are acelaș interes ca să se judece printr'o singură hotărâre, conform principiului că unde nu este interes nu este acțiune;

Considerând dar că Curtea de apel, respingând numai pentru această neregularitate apelul recurentului, a violat principiul de drept de mai sus și a comis un exces de putere; că, dar, motivul de casare fiind fondat, are a se admite;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 8 Martie 1910

Președinția d-lui G. P. PETRESCU, președinte

Eleonora N. I. Albu cu Ministerul de finanțe

Taxa de înregistrare — înzestrare în linie descendentă. — Dreptul Statului la taxa se naște în momentul înzestrării. — Exigibilitatea taxei are loc însă la moartea înzestrătorului. — Taxarea dotei se face după legea din momentul înzestrării. — (Art. 47 din legea timbrului).

Taxa de înregistrare pentru înzestrările și donațiunile cu titlu de dotă, în linie descendentă, se plătește de înzestrat în momentul deschiderii succesiunii înzestrătorului; însă creanța Statului ia naștere din momentul contractării căsătoriei și numai exigibilitatea ei atârnă de momentul morții înzestrătorului.

Prin urmare, dota nu poate fi taxată decât după legea în vigoare în momentul confecționării actului dotal, iar nu după legea în vigoare la moartea înzestrătorului.

Deciziunea 93/910. — Casată, după recursul făcut de Eleonora N. I. Albu cu autorizarea soțului ei, deciziunea Curții de apel din Iași, s. II No. 20/906, dată în proces cu Ministerul de finanțe.

Curtea.

Ascultând pe d-l avocat N. I. Albu, în desvoltarea motivului de casare, și

Pe d-l avocat C. Marinescu în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Prin actul dotal din 10 August 1900 mi s'a constituit de părintele meu C. I. Cantemir suma de 23000 lei ca dota, pentru care la moartea tatălui meu trebuia să plătesc, conform legii timbrului din 1900, 1+3% fiind avere producătoare de venit, pe când în realitate mi s'a încasat de fisc 2+3% după legea care era în vigoare în momentul morții tatălui meu, din 3 Septembrie 1903, și care prin legea din

31 Martie 1911, modificatoarea legii anterioare din 1900 se ridicase taxa cu 1%.

«Că nici într'un caz, Curtea de apel din Iași nu mă putea obliga să plătesc taxele după legea în vigoare din momentul deschiderii succesiunii, de oarece creanța tatălui în ceea ce privește taxele cuvenite pentru actele dotale iau naștere la data contractării căsătoriei și numai exigibilitatea ei atârna de momentul morții înzestrătorului.

«Că dota oricum ar fi calificată în drept nu poate fi taxată decât după legea în vigoare în momentul confecționării actului dotal iar nu după legea în vigoare la moartea înzestrătorului.

«Căci altfel ar fi a se nesocoti principiul neretroactivității legilor și aceasta mai ales în materie de impozit».

Având în vedere că se constată din decizia supusă recursului că prin convenția matrimonială autenticată și transcrisă la 10 August 1900 Const. Cantemir a constituit ca dotă ficei sale Eleonora la trecerea în căsătorie cu Nicu I. Albu, suma de 23.000 lei, iar la 3 Septembrie 1903 înzestrătorul C. Cantemir a încetat din viață :

Că, fiscal a supus pe recurenta la taxa de înregistrare de 2% deosebit de supra-taxa de 3% ca avere producătoare de venit, conform art. 46 din legea timbrului, taxă care s'a încasat de Stat ;

Că recurenta Eleonora Albu pretindea că nu trebuia să se perceapă ca taxă 2% după legea în vigoare în momentul deschiderii succesiunii tatălui ei, ci 1% conform legii timbrului din 1900 în vigoare la constituirea dotei și deci pentru acest cuvânt să i se restituie diferența de 230 lei, ca rău și ilegal încasată de Stat ;

Că, Curtea de apel, a respins această cerere de restituire, argumentând că fiind vorba de o taxă de succesiune, trebuie a se aplica legea în vigoare din momentul deschiderii succesiunii înzestrătorului ;

Având în vedere și că conform art. 47 din legea timbrului, înzestrările și donațiunile cu titlul de dotă, de orice bunuri imobile sau mobile, în linie descendentă, sunt scutite de taxe ; Că această scutire este numai provizorie, de oarece același articol adaugă că taxa se va plăti de către înzestrat în momentul deschiderii succesiunii înzestrătorului, fie că înzestratul acceptă succesiunea fie că renunță la ea ;

Considerând că din termenii în cari este conceput art. 47 din legea timbrului, rezultă în mod neîndoios că înzestrătorul nu este scutit în mod absolut de a plăti vre-o taxă de înregistrare, ci i se acordă numai favoarea unui termen, care se va împlini cu siguranță mai curând sau mai târziu, când înzestrătorul va înceta din viață ; că creanța Statului i-a născut dela data contractării căsătoriei și numai exigibilitatea ei atârna de momentul morții înzestrătorului ;

Că dar, dota în spiritul legii nu poate fi taxată decât după legea în vigoare în momentul confecționării actului dotal, iar nu după legea în vigoare la moartea înzestrătorului, căci altfel ar fi a se nesocoti principiul neretroactivității legilor și aceasta mai ales în materie de impozit ;

Că deci, din aceste puncte de vedere motivul de casare este întemeiat ;

Pentru aceste motive, Curtea, cazează, etc.

JUDECĂTORIA OCOLULUI T.-MĂGURELE

Audiența dela 6 August 1910

— Cartea de judecată civilă No. 322 —

Avocatul Dimitriu, contra d-lor E. Kipa și P. Spandonidi, pentru plata de onorariu

— Legea avocaților. — Dacă pe calea incidentă a chemării în garanție, alte persoane, afară de avocați, pot beneficia de art. 21 din arătata lege.

Legea avocaților este o lege excepțională. Ea nu poate folosi decât avocaților. Nici pe calea incidentă a chemării în garanție, persoane străine de corpul avocaților nu pot beneficia de art. 21 din legea avocaților.

Judecata,

Asupra cererii de chemare în garanție :

Având în vedere că din întreaga economie a legii pentru organizarea corpului de avocați din 1907, rezultă că procedura excepțională după care avocații pot chema în judecată pe debitorii lor pentru onorariile datorite, nu poate folosi decât avocaților și numai pentru plată de onorarii ; astfel că acțiunile intentate de avocați, având un alt obiect decât plata de onorarii, sau cari vor fi intentate de alte persoane decât avocați, fie pe cale principală sau incidentală, trebuie îndreptate după procedura dreptului comun ;

Că în speță, cererea de chemare în garanție, făcută de E. Kipa și P. Spandonidi împotriva d-lui C. Costovici, avocat din T.-Măgurele, în procesul ce li s'a intentat celor dintâi de către d-l avocat Dimitriu pentru plată de onorariu, fiind făcută de niște persoane cari nu au calitatea de avocat, urmează a se respinge ca inadmisibilă pe calea incidentală, urmând ca ea să fie primită pe cale principală după procedura dreptului comun ;

Pentru aceste motive, respinge cererea de chemare în garanție prezentată de părți.

Judecător, (s) N. Radovici

OBSERVAȚIE.—Interpretarea dată de d-l judecător N. Radovici în cartea de judecată al cărei text îl publicăm, credem că excede spiritul legiuitorului. În adevăr, este de principiu general că cererea de chemare în garanție poate fi incidentă, cum e în speță, sau principală. Când este incidentă, ea fiind un accesoriu al acțiunii principale, urmează modul de procedură al acesteia. Legea avocaților este o lege excepțională numai în ceea ce privește urgența și secretul desbaterilor, judecându-se cu termen scurt și în mod secret în Camera de consiliu. Restul procedurii urmează dreptul comun. Ea, prin urmare, nu poate deroga dela principiu enunțat că *Accessorium sequitur principale*. Și cu toate că modul de a vedea al d-lui judecător de ocol a fost împărțit și de Tribunalul Teleorman ca instanță de apel, credem că soluția admisibilității cererii de chemare în garanție era mai juridică.

N. D.

GEORGE PANU

«Curierul Judiciar» să asociază dolului care l'a suferit lumea noastră juridică, prin moartea lui George Panu, unul din cei mai distinși foști membri ai Parlamentului și ai Baroului.

G. Panu a fost nu numai un om de știință și de drept, ci și un om politic, un istoric, un scriitor distins. Prin jurnalul său «Săptămâna» a atins adesea chestiuni economice și juridice, care ne interesează pe toți.

Un public numeros a luat parte, la 8 cor., la bistră și jalnica solemnitate a înmormântării sale. Am observat mulțimea intelectualilor, cari dinprieună cu reprezentanții tuturor claselor sociale și democratice, au venit să dea ultimul lor adio, ilustrului defunct. Am observat printre cei cari au format cortejul pe d-nii miniștri: I. I. Brătianu, V. G. Mortău, Toma Stelian, Al. Constantinescu; pe d-nii M. Pherechyle, președintele Camerei, Procopie Dimitrescu, primarul Capitalei; pe d-nii deputați Dragu și St. Ioan; pe d-nii I. Procopiu, Cesar Pascu, Tepeleș, Gr. Maniu, Gesticone, Titi Popovici, M. Valerian, Valerian Urșianu, P. Capoleanu, G. Avenian și alții.

Din partea Baroului avocaților d-l avocat D. N. Comșa a rostit următoarea cuvântare:

Tristată adunare,

Baroul Capitalei mi-a dat grozav de dureroasă sarcină de a spune, în numele său, ultimul cuvânt pentru Gh. Panu, colegul nostru iubit, stimat și respectat. Panu s'a născut la 1848 în Galați și și-a făcut studiile la Academia Mihăileană din Iași.

Încă de tânăr, a fost profesor la gimnaziul Alexandru cel Bun. În acel timp Iașul era mediul cel mai propriu pentru dezvoltarea intelectuală. Panu aseculă lecțiile unui Maioreșcu și avea discuțiuni cu Vasile Conta, Lambrior și alții. Însă toate forțele latente ce se găseau în mintea deosebit de aleasă a lui Panu și-au luat deplină dezvoltare în urma studiilor făcute la Școala de Hautes-Etudes din Paris și la Universitatea din Bruxelles. Cea dintâi i-a dat instrumentul unei riguroase cercetări științifice, fără de care nu poate fi temeiul serios în complicatele chestiuni sociale, de cari s'a ocupat toată viața sa Panu. Universitatea liberă din Bruxelles, l'a pus în contact cu marii democrați ai Belgiei. Ea a lăsat așa de puternică urmă în spiritul lui Panu, în cât toată viața sa a fost acela care dîntre oamenii de guvern, a avut ideile cele mai înaintate. El a rămas neclintit partizan al sufragiului universal. Activitatea lui Panu a fost prea mare și prea importantă pentru ca să se poată schița măcar, în cuvântare. Când se va face biografia acestui om de seamă, va trebui să se întrunească mai mulți colaboratori ca pentru o mare operă. Căci este o mare operă a descrie activitatea unui om ca Panu.

Va trebui un economist, un financiar, un sociolog, un om politic, un psiholog, un om de literă, un filolog pentru ca cu toții la o laltă să poată descrie activitatea lui. Dacă baroul nu va avea nevoie să delege pentru această colaborare pe

cel mai practic avocat și pe cel mai tare în procedură, însă va fi nevoit să caute pe un eminent juriconsult, cu o aleasă cultură generală și cu o deosebită intuiție psihologică, pentru ca să priceapă activitatea lui Panu, în această direcție.

Calitățile primordiale ale spiritului său au fost o logică strînsă și un admirabil spirit de observație și intuiție sufletească. Poate niciăieri n'a avut ocazie să-și desvolte aceste calități ca în lupta dela barou. Deosebit fiind în joc libertatea, cinstea și averea oamenilor, patimile în luptă sunt de cea mai mare intensitate. În această luptă de interese sufletul omului se dă de gol. După cum ai nevoie de o lupă ca să mărească obiectele miçi, tot așa ai nevoie de circumstanțele pe cari le reprezintă procesele, pentru ca să vezi la lumină patimile ascunse. Baroul a dat lui Panu acest laborator de psihologie experimentală. El însă a întors baroului, fiindcă observațiile ce le scotea din faptele ce i se prezentau erau adevărate lecții pentru colegii săi tineri sau bătrâni. De ele au profitat, bine înțeles, și Magistratura.

Dacă e adevărat că societatea românească n'are încă instituțiile și mijloacele cari se găseseră în Occidentalul Europei și grație cărora spiritele alese ca Panu pot lucra pentru binele general fără a avea multă grijă de ziua de mâine, pentru el și familia lui, nu e mai puțin adevărat că în barou Panu a putut, făcând o muncă ce i convenea, să și câștige viața și să-și păstreze independența.

Pierderea lui Panu e foarte mare nu numai pentru țară și familie, dar și pentru barou. Singura consolare, ce o putem aduce familiei din partea baroului e că el le lasă un nume neprețuit. Baroul s'a fâlit cu el.

După ce d-l Comșa * si-a terminat cuvântarea la Palatul de justiție, cortejul s'a pus din nou în mișcare, rîndurile cari însoțeau convoiul s'au tot rîrit, rămînând numai vechii și întinii prieteni ai lui Panu și familiei sale, între cari au urmat cortejul pînă la mormânt d-nii V. G. Mortău și Petre Missir.

A apărut: **CODUL DE PROCEDURA CIVILA** adnotat de d-l *Em. Dan*, avocat, membru în Comitetul de redacție al *Curierului Judiciar*, cu o *Prefață* de d-l *Toma Stelian*, ministrul Justiției.

Vol. format mare cuprinde 56 coale tipar și e prevăzut cu un *Index alfabetic* care înlesnește cercetările.

PREȚUL 14 lei broșat; 16 lei legat în pînă peste tot și 17 lei legat cu piele la cotor.

Comenzile se primesc la **CURIERUL JUDICIAR**, d-l I. Codreanu, care servește la casă, contra valoare, mîndat poștal sau ramburs, ori ce cărți de drept române și străine.

A apărut: **Introducere la Studiul Prejudiciilor**, de *Isidor I. Birnberg*. **Prețul 2 lei.**